

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta

Senat Pravne fakultete Univerze v Mariboru je na 19. redni seji dne 31. 08. 2022 sprejel sklep št. 1 s katerim je potrdil Politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture PF UM.

Politika odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture Pravne fakultete Univerze v Mariboru

1. Opredelitev

Politika odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture Pravne fakultete Univerze v Mariboru se izvaja skladno s Politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture Univerze v Mariboru (RiUM) z dne 24.11. 2020.

Raziskovalna infrastruktura Pravne fakultete Univerze v Mariboru (v nadaljevanju RI PF UM) označuje celoto objektov, raziskovalne opreme, kompleksnih digitalnih raziskovalnih sistemov in podatkovnih baz ter raziskovalnih skupin, ki se uporabljajo ali delujejo v raziskovalne namene. RI PF UM je predpogoj za raziskovalno delo, hkrati pa ključna za doseganje odličnosti v raziskovanju in širšega družbenega razvoja.

RI PF UM obsega temeljno RI (zgradbe, oprema ipd.) in RI za prenos znanja (raziskovalci, baze podatkov ipd.).

2. Uporabniki

RI PF UM je javno dostopna raziskovalcem, raziskovalnim skupinam ali raziskovalnim organizacijam v okviru raziskovalnega delovanja UM (zaposlenim, vključno z raziskovalci različnih stopenj, podoktorski raziskovalci, tehniki in doktorji znanosti) in raziskovalnega delovanja izven UM (zunanjim uporabnikom, t. j. raziskovalcem drugih raziskovalnih organizacij, iz gospodarstva ter drugim uporabnikom). Uporabniki v okviru raziskovalnega dela sodelujejo pri snovanju ali ustvarjanju novega znanja, izdelkov, postopkov, metod in sistemov.

V primeru uporabe RI s strani zunanjih uporabnikov PF UM zahteva dokazilo o posedovanju znanja in veščin, potrebnih za uporabo RI. Če zunanji uporabnik nima zahtevanih znanj in veščin za strokovno uporabo RI, mu PF UM lahko ponudi celovito storitev, ki jo izvedejo za delo usposobljeni zaposleni. Stroške tovrstne storitve nosi uporabnik izven PF UM.

Uporabniki morajo pri sodelovanju in uporabi RI PF UM upoštevati relevantna načela, strategije, direktive in druge regulativne dokumente PF UM.

3. Dostop

Dostop pomeni legitimni in pooblaščen način sodelovanja in uporabe RI PF UM ter storitev uporabnikom. Dostop je lahko fizičen, oddaljen ali virtualen (omogoča dostop do RI preko komunikacijskih kanalov oz. sredstev spletnih omrežij), odvisen pa je od vrste oziroma tipa raziskovalne infrastrukture, po kateri izrazi potrebo potencialni uporabnik.

RI PF UM vključuje obliko dostopa na osnovi odličnosti raziskovalnega dela in na osnovi tržne usmerjenosti raziskave. Oblika dostopa na osnovi odličnosti je odvisna od znanstvene odličnosti, izvirnosti, kakovosti in

tehnične ter etične izvedljivosti dela. Oblika tržno usmerjenega dostopa je možna v primeru dogovora med uporabnikom in RI ter predvideva plačilo pristojbine za dostop. Ta oblika je mogoča tudi pri pojavu potrebe na trgu, ki zahteva tehnične oziroma znanstvene rešitve, dosežene z dostopom do RI. Oba načina se odobrita na podlagi interne ocene oz. strokovnega pregleda vloge.

PF UM je odgovorna za določitev obsega lastne RI, ki je na voljo zunanjim uporabnikom, in sicer pod jasnimi, preglednimi ter pravičnimi pogoji.

PF UM uporabnikom določi količino dostopa, ki se meri z enotami dostopa (kot npr. ure uporabe RI).

Postopki in sodelovanja v zvezi z dostopom do RI PF UM se lahko razlikujejo glede na različne vrste RI (npr. vloga, pogajanje, ocenjevanje itd.), vendar morajo biti odločitve o zahtevi za dostop uporabnikom jasne in utemeljene.

4. Stroški in pristojbine

Dostop do RI je lahko brezplačen ali plačljiv, pri čemer morajo biti vsi pogoji, povezani z uporabo RI, pregledni in javno dostopni. V primeru plačljivega dostopa se uporabniku zaračuna pristojbina, ki mora biti povezana z dejansko uporabo RI. Pristojbine za dostop do različnih vrst RI se lahko razlikujejo, a morajo slediti naslednjim načelom:

- Preverljivosti;
- Sledljivosti opravljenega dela na RI, vključno z ohranjanjem ustrezne evidence o zahtevah za dostop (uspešnih in neuspešnih), razlogih za zavrnitev dostopa (kjer relevantno), podatkih o uporabi itd.;
- Prepovedi dvojnega financiranja;
- Skladnosti z vsemi ustreznimi državnimi pogoji financiranja, pogoji financiranja EU in z zakonodajo o konkurenci.

Pristojbine za tržno usmerjen dostop so enake polnim komercialnim cenam.

Stroškovna enota je odvisna od količine uporabe določene enote dostopa.

5. Izobraževanje in usposabljanje

V okviru politike odprtega dostopa RI PF UM spodbujamo sodelovanje z drugimi ustanovami in organizacijami, ki imajo koristi od RI PF UM za svoje raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje.

6. Omejitve

Dostop do RI PF UM lahko omejujejo državna varnost in obramba, zasebnost in zaupnost, poslovna občutljivost, pravice intelektualne lastnine ter etični vidik v skladu z ustreznimi zakoni in predpisi.

7. Etično ravnanje, raziskovalna integriteta in nediskriminacija

Politika odprtega dostopa RI PF UM sledi Kodeksu etičnega ravnanja Univerze v Mariboru in osmim načelom, opredeljenim v Evropskem kodeksu ravnanja za raziskovalno integriteto Evropske znanstvene fundacije (ESF) in Zveze Evropskih akademij (ALLEA). Osem načel, po katerih se morajo ravnati raziskovalci, vključuje poštenost v komunikaciji, zanesljivost pri izvajanju raziskav, objektivnost, nepristranskost in neodvisnost, odprtost in dostopnost, dolžnost skrbnega ravnanja, poštenosti pri navajanju referenc in zaslug ter odgovornost do bodočih znanstvenikov in raziskovalcev.

Pri presojanju o dodelitvi dostopa RI PF UM uporabniku, le-ta ne sme biti diskriminiran na podlagi osebnih razlogov.

8. Zagotavljanje kakovosti

V okviru zagotavljanja kakovosti odprtega dostopa do RI PF UM bodo vzpostavljeni mehanizmi za ocenjevanje kakovosti dostopa do RI znotraj PF UM. Mehanizmi upoštevajo splošna načela, ki jih je opredelila Evropska komisija. Ta načela v angleščini označuje akronim »RACER« (Relevant, Accepted, Credible, Easy, Robust):

- Ustreznost in tesna povezanost z zastavljenimi cilji. Mehanizmi ne smejo biti preveč ambiciozno zastavljeni in morajo meriti prave elemente.
- Sprejetost s strani RI in deležnikov. Vlogo in odgovornosti za kazalnik je treba dobro opredeliti.
- Verodostojnost za nestrokovnjake, nedvoumnost in enostavna razlaga. Kazalniki morajo biti čim preprostejši in čim trdnejši.
- Preprostost spremljanja, z nizkimi stroški in malo truda.
- Stabilnost v primerih poskusov manipulacij.

Vzpostavljeni mehanizmi morajo vključevati naslednje parametre:

- uporabniške meritve (npr. uporabniški dostop, baza uporabnikov in ustreznost za uporabnike),
- operativne meritve RI (npr. zagotavljanje dostopa, storitev, centralno upravljanje, zanesljivost, vidnost, velikost in razvoj uporabniške skupnosti),
- strateške kazalnike (npr. publikacije in drugi izdelki, čez-disciplinarnost, gospodarski vpliv) in
- finančne meritve (npr. storitev, viri, stroški, donos).

9. Upravljanje z raziskovalnimi podatki

Politika upravljanja s podatki vsebuje jasna navodila glede načina in mesta shranjevanja nastalih podatkov za razumno časovno obdobje ter o tem, na kak način mora uporabnik nuditi te podatke za ponovno uporabo. Podatki morajo slediti načelom FAIR (najdljivost, dostopnost, interoperabilnost in primernost za ponovno uporabo). Upravljanje z raziskovalnimi podatki, ki nastanejo ob uporabi RI PF UM se definira ob sklenitvi dogovora o uporabi RI PF UM.

10. Preglednost

Informacije o Politiki odprtega dostopa RI PF UM in splošne informacije o RI PF UM zagotavlja prodekan za raziskovalno dejavnost in mednarodno sodelovanje PF UM.